

2. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. Київ, 2019. 208 с.
3. Пашинська Л.М. Фразеологічні неологізми в сучасному українському мас-медійному дискурсі. Київ, 2011. 24 с.
4. Український правопис. Київ, 2019. 392 с.

Петрина Володимир Несторович,
професор кафедри економічної безпеки та
фінансових розслідувань Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук

ПРОБЛЕМИ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ІНШОМОВНИХ ЮРИДИЧНИХ ТЕРМІНІВ У ПРАВІ УКРАЇНИ

Зі здобуттям незалежності Україна взяла курс на побудову на своїх теренах вільної ринкової економіки і впевнено просувається цим шляхом. Проте, на цьому шляху наша держава стикається з такою істотною перешкодою, як неадекватне вживання іншомовних юридичних термінів в українському праві, що зазвичай спричиняє хибне розуміння в українському праві тих чи інших правових інститутів міжнародного приватного права та права економічно розвинених країн, і, таким чином, стримує Україну на шляху до побудови вільної ринкової економіки.

Проблема неадекватного вживання іншомовних юридичних термінів в українському праві має два аспекти: 1) наповнення в праві низки іншомовних юридичних термінів значенням іншим, ніж ці терміни мають у міжнародному праві та праві економічно розвинених країн; 2) невідповідний переклад українською мовою низки іншомовних юридичних термінів, що використовуються в міжнародному праві та праві економічно розвинених країн.

Говорячи про наповнення в українському праві низки іншомовних юридичних термінів значенням іншим, ніж ці терміни мають в міжнародному праві та праві економічно розвинених країн, треба зауважити, що в процесі розвитку економіки України на ринкових засадах українське право запозичило із права економічно розвинених країн та міжнародного права чимало іншомовних термінів, яких не було в українському праві за часів адміністративно-командної економіки. Проте, цим іншомовним юридичним термінам в українському праві було надано інший зміст, ніж ці терміни мають в праві економічно розвинених країн та міжнародному праві. А саме, ці терміни були наповнені змістом, характерним не для ринкової економіки, який вони мають в праві економічно розвинених країн та міжнародному праві, а характерним для командно-адміністративної

економіки, що існувала в Україні за часів її перебування у складі радянської імперії.

Проблему наповнення в українському праві іншомовних юридичних термінів значенням іншим, ніж ці терміни мають в міжнародному праві та праві економічно розвинених країн, можна дослідити на прикладі низки термінів, що використовуються в чинному Господарському кодексі України (надалі – ГКУ). Так, наприклад, в статті 120 чинного ГКУ вживаються такі іншомовні юридичні терміни, як «асоціація», «корпорація», «консорціум» та «концерн», що були відсутні в українському праві України часів радянської адміністративно-командної економіки. Такі юридичні терміни, як «асоціація», «корпорація», «консорціум» були запозичені українським правом із англійської мови, де вони позначаються відповідно як *association*, *corporation* та *consortium*, а такий юридичний термін, як «концерн», був запозичений із німецької мови, де він позначається як *konzern*. Проте, в ГКУ юридичним термінам «асоціація», «корпорація», «консорціум» та «концерн» надали концептуально іншого значення, ніж ці юридичні терміни мають відповідно в англійській та німецькій мовах.

Так, в українському праві юридичному терміну «асоціація» надане наступне значення: «асоціація – договірне об'єднання, створене з метою постійної координації господарської діяльності підприємств, що об'єдналися, шляхом централізації однієї або кількох виробничих та управлінських функцій, розвитку спеціалізації і кооперації виробництва, організації спільних виробництв на основі об'єднання учасниками фінансових та матеріальних ресурсів для задоволення переважно господарських потреб учасників асоціації. У статуті асоціації повинно бути зазначено, що вона є господарською асоціацією. Асоціація не має права втручатися у господарську діяльність підприємств – учасників асоціації. За рішенням учасників асоціація може бути уповноважена представляти їх інтереси у відносинах з органами влади, іншими підприємствами та організаціями» [1]. Згідно з частиною 4 статті 118 ГКУ асоціація є юридичною особою. Водночас, в англійській мові юридичний термін *association* означає будь-яку групу фізичних або юридичних осіб, що об'єдналася для досягнення певної мети, або підприємницьку організацію, що не має статусу юридичної особи і не розглядається окремо від осіб, з яких вона складається [2, с. 119].

В українському праві юридичному терміну «корпорація» надане наступне значення: «корпорацією визнається договірне об'єднання, створене на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів підприємств, що об'єдналися, з делегуванням ними окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників органам управління корпорації» [1]. Згідно з частиною 4

статті 118 ГКУ корпорація є юридичною особою. На відміну від визначення, даного в ГКУ, під корпорацією (англ. corporation) в праві країн англо-американської системи права, звідки походить цей термін, розуміється «організація (зазвичай господарська), що законом наділена правом діяти як окрема особа, відокремлена від своїх учасників, які володіють нею, і яка має право випускати цінні папери і існувати на протязі невизначеного проміжку часу» [2, с. 341]. «Найпростіший та зазвичай найбільш правильний спосіб розуміння корпорації – це розглядати її як істоту, існування якої є юридичною фікцією, тобто юридичну особу, що існує окремо від своїх власників чи інвесторів» [3, с. 1].

В українському праві юридичному терміну «консорціум» надане наступне значення: «консорціум – тимчасове статутне об'єднання підприємств для досягнення його учасниками певної спільної господарської мети (реалізації цільових програм, науково-технічних, будівельних проектів тощо). Консорціум використовує кошти, якими його наділяють учасники, централізовані ресурси, виділені на фінансування відповідної програми, а також кошти, що надходять з інших джерел, в порядку, визначеному його статутом. У разі досягнення мети його створення консорціум припиняє свою діяльність» [1]. Згідно з частиною 4 статті 118 ГКУ консорціум є юридичною особою. На відміну від визначення, даного в ГКУ, термін «консорціум» (англ. consortium) в англо-американському праві визначається як «група компаній, що домовились про досягнення спільної мети або участі у проекті на користь усіх учасників. Ці відносини зазвичай передбачають співпрацю і розподіл ресурсів, а часом і спільну власність» [4, с. 119]. Консорціум не є організаційно-правовою формою юридичної особи і, взагалі, не може бути юридичною особою, а є договірним інститутом, за ознаками схожим на український інститут спільної діяльності, передбачений главою 77 ЦКУ.

В українському праві юридичному терміну «концерн» надане наступне значення: «концерном визнається статутне об'єднання підприємств, а також інших організацій, на основі їх фінансової залежності від одного або групи учасників об'єднання, з централізацією функцій науково-технічного і виробничого розвитку, інвестиційної, фінансової, зовнішньоекономічної та іншої діяльності. Учасники концерну наділяють його частиною своїх повноважень, у тому числі правом представляти їх інтереси у відносинах з органами влади, іншими підприємствами та організаціями. Учасники концерну не можуть бути одночасно учасниками іншого концерну» [1]. Згідно з частиною 4 статті 118 ГКУ концерн є юридичною особою. Термін «концерн» (нім. Konzern) в німецькому праві, звідки він походить, означає не юридичну особу відповідної організаційно-правової форми,

як в українському праві, а загальне поняття, яке згідно з § 18 Закону ФРН «Про акціонерні товариства» охоплює численні різноманітні групи компаній, пов'язаних між собою відносинами контролю [5]. Такий контроль може здійснюватися як через корпоративні права, так і через відповідні договірні відносини. Поняття концерн у німецькому праві нагадує таке поняття українського права, як «пов'язанні особи», що згадується в ЗУ України «Про захист економічної конкуренції» та Податковому кодексі України і так само слугує цілям антимонопольного і податкового регулювання.

Проблема невідповідного перекладу українською мовою низки іншомовних юридичних термінів, що використовуються в міжнародному праві та праві економічно розвинених країн, може бути проілюстрована на прикладі перекладу українською мовою загальноприйнятого в міжнародному праві та праві економічно розвинених країн терміну «арбітражний трибунал» (англ. *arbitral tribunal*). Так, наприклад, один і той самий термін «*arbitral tribunal*» при перекладі українською мовою Конвенції про договір міжнародного автомобільного перевезення вантажів (англ. *Convention on the Contract for the International Carriage of Goods by Road*) перекладається як «арбітраж», при перекладі Конвенції про уніфікацію деяких правил міжнародних повітряних перевезень (англ. *Convention for the Unification of Certain Rules for International Carriage by Air*) – як «арбітражний суд», при перекладі Конвенції про міжнародні майнові права на рухоме обладнання (англ. *Convention on International Interests in Mobile Equipment*) – як «третейський суд».

Висновки. Проблема неадекватного вживання іншомовних юридичних термінів в українському праві породжена недостатнім знанням в Україні тих правових інститутів і концепцій, які стоять за відповідними іншомовними юридичними термінами. Такий стан речей, безумовно, потребує приділення більшої уваги вивченню в Україні правових засад ринкової економіки та іноземних мов, зокрема англійської мови, як провідної мови міжнародного дискурсу та *lingua franca* у сфері права.

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
2. Black's Law Dictionary. Seventh Edition. St. Paul, MN: West Publishing Co., 1999.
3. Robert W. Hamilton. The Law of Corporations. St. Paul, MN: West Publishing Co., 1987.
4. Dictionary of Business Terms. Second Edition. N.Y.: Barron's, 1994.
5. Aktiengesetz. URL: http://www.gesetze-im-internet.de/aktg/_18.html